

ขอบ เขตของภาษีอากรค้ำ

ในบทนี้จะกล่าวถึงขอบ เขตหรือปริมณฑลของภาษีอากรค้ำ ในหัวข้อ ความหมายของภาษีอากรค้ำ ความหมายของคำว่า "ผู้ค้ำภาษีอากร" ความรับผิดชอบของผู้ค้ำภาษีอากร การเริ่มต้นแห่งภาษีอากรค้ำและโครงสร้างการบริหารงานของกรมสรรพากรกับภาษีอากรค้ำ เป็นการปูพื้นฐานเพื่อทำการวิเคราะห์ในบทต่อ ๆ ไป

อย่างไรก็ตาม การกล่าวถึงภาษีอากรค้ำในบทนี้นั้น จะหมายความถึงภาษีอากรค้ำตามบทบัญญัติของมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่ง เป็นการกล่าวถึงภาษีอากรค้ำในแง่ความหมายอย่างกว้าง และได้ครอบคลุมถึงภาษีอากรค้ำในแง่ความหมายอย่างแคบด้วยแล้ว

2.1 ความหมายของภาษีอากรค้ำ

ประมวลรัษฎากร ได้บัญญัติความหมายของภาษีอากรค้ำไว้ในมาตรา 12 ว่า "ภาษีอากรซึ่งต้องเสียหรือนำส่งตามลักษณะนี้ เมื่อถึงกำหนดชำระแล้วถ้ามิได้เสียหรือนำส่งให้ถือ เป็นภาษีอากรค้ำ..." และตามระเบียบกรมสรรพากรว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้ำ พ.ศ. 2526 ข้อ 5 ให้คำจำกัดความของภาษีอากรค้ำว่าหมายถึง "ภาษีอากรที่ต้องเสียหรือนำส่งตามประมวลรัษฎากร และหรือรายได้อื่นที่กรมสรรพากรมีหน้าที่จัดเก็บ เมื่อถึงกำหนดชำระแล้วมิได้เสียหรือนำส่ง"

ดังนั้น จากบทบัญญัติทั้งสองจึงสรุปได้ว่า ภาษีอากรค้ำต้องประกอบด้วยสาระดังนี้

2.1.1 ภาษีอากรค้ำต้องเป็น "ภาษีอากรที่ต้องเสียหรือนำส่งตามลักษณะนี้" หมายถึง

ก. ภาษีอากรที่ประมวลรัษฎากรบัญญัติให้อยู่ในอำนาจหน้าที่และการควบคุมของกรมสรรพากรตามมาตรา 5 แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ ภาษีเงินได้ ภาษีการค้าและอากรแสตมป์

ข. รายได้อื่นซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ถือว่ารายได้นั้น เป็นภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรด้วย ซึ่งได้แก่ รายได้เทศบาล ตามพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล

¹พระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. 2497 มาตรา 12 และ มาตรา 14

รายได้สุขาภิบาล ตามพระราชบัญญัติรายได้สุขาภิบาล พ.ศ. 2498¹ รายได้จังหวัด
ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2499²

ค. เงินเพิ่มและเบี้ยปรับภาษีอากรตาม ก. และ ข.³

ข้อสังเกต ภาษีอากรดังกล่าวไม่รวมถึงภาษีอากรอื่นซึ่งกรมสรรพากร
ไม่มีหน้าที่จัดเก็บ เช่น ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ อากรการฆ่าสัตว์หรือภาษีที่มีกฎหมาย
อื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจหน้าที่และการควบคุมของกรมสรรพากรที่จะเป็นผู้จัดเก็บ เช่น อากร
รังนก ตามพระราชบัญญัติรังนกอีแอ่น พ.ศ. 2482 ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ตามพระราช-
บัญญัติภาษีเงินได้ปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 ภาษีการเดินทาง ตามพระราชกำหนดภาษีการ
เดินทางออกนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2526

คำว่า "ชำระ" นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้คำ
แปลไว้ว่า ชำระคือการใช้ เช่น ชำระหนี้ ก็คือ ใช้นี้ ดังนั้นกำหนดเวลาชำระภาษี
ก็คือกำหนดเวลาในการใช้นี้ภาษีอากรนั่นเอง

¹ พระราชบัญญัติรายได้สุขาภิบาล พ.ศ. 2498 มาตรา 8 ทวิ

² พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2499
มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด
พ.ศ. 2499 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 40 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย จังหวัดอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

(1) ๑๙

(๙)

ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่ารับและผลประโยชน์ซึ่งเป็น
รายได้เทศบาลตามกฎหมายว่าด้วยรายได้เทศบาล จะตราพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนหรือ
ปันให้จังหวัดหรือให้จังหวัดจัดเก็บ... ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าในพระราชกฤษฎีกามีได้บัญญัติไว้
เป็นอย่างอื่น ให้นำความในกฎหมายว่าด้วยรายได้เทศบาลมาใช้บังคับโดยอนุโลม....."

³ มาตรา 27 ทวิ และมาตรา ๘๙ ทวิ แห่งประมวลรัษฎากรให้ถือเบี้ยปรับและ
เงินเพิ่มเป็นเงินภาษี

คำว่า "เสีย" ใช้ในกรณีที่กฎหมายกำหนดตัวบุคคลหรือคณะบุคคลให้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรโดยตรง

ส่วนคำว่า "นำส่ง" ใช้ในกรณีที่กฎหมายกำหนดตัวบุคคลหรือคณะบุคคลให้เป็นผู้มีหน้าที่ชำระภาษี ณ ที่จ่ายไว้ทุกครั้งที่ตนต้องจ่ายเงินให้แก่ผู้มีเงินได้ และมีหน้าที่ต้องนำส่งเงินภาษีที่หักไว้ขึ้นต่อทางราชการตามกำหนด เวลาและสถานที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้

2.1.2 ภาษีอากรค้างนั้นต้องถึงกำหนดชำระแล้ว หากยังไม่ถึงกำหนดชำระ สิทธิเรียกร้องในหนี้ภาษีอากรย่อมยังไม่เกิด

2.1.3 ภาษีอากรค้างนั้นต้องยังไม่มีภาระเสียหรือนำส่ง หากมีการเสียหรือนำส่งแล้ว ภาษีอากรค้างย่อมหมดไป เปรียบเสมือนหนี้ที่ระงับแล้ว เพราะการชำระหนี้

ภาษีอากรที่ต้องเสียหรือนำส่งนี้ นอกจากกฎหมายจะกำหนดตัวบุคคลผู้มีหน้าที่เสียหรือนำส่งภาษีอากร กำหนดเวลาชำระ ซึ่งจะได้กล่าวละเอียดในหัวข้อต่อไปแล้ว ยังได้กำหนดรายละเอียดในเรื่องอื่น ๆ อีก เช่น แบบแสดงรายการที่ใช้นั้น สถานที่ยื่นแบบแสดงรายการซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ตลอดจนมีกฎหมายยกเว้นภาษีอากรอีกด้วยในหลาย ๆ กรณี เช่น แหล่งเงินได้ที่ต้องเสียภาษี¹ ประเภทเงินได้หรือการค้าที่ต้องเสียภาษี²

¹ การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่ประเทศไทยขึ้นอยู่กับผู้มีเงินได้นั้น เป็นผู้ที่อยู่ในประเทศไทยหรือไม่ และมีเงินได้จากแหล่งในประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งสรุปความได้จากมาตรา 41 แห่งประมวลรัษฎากรได้ว่า

1. ผู้ที่อยู่ในประเทศไทย เสียภาษีสำหรับเงินได้พึงประเมินทั้งจากแหล่งในประเทศไทยและต่างประเทศ แต่สำหรับเงินได้จากแหล่งในต่างประเทศนั้นต้องเสียภาษีเมื่อนำเงินได้นั้นเข้ามาในประเทศไทย

2. ผู้ที่มีชื่อผู้อยู่ในประเทศไทย เสียภาษีเฉพาะสำหรับเงินได้จากแหล่งในประเทศไทย ผู้ซึ่งอยู่ในประเทศไทยหมายความว่า ผู้ซึ่งอยู่ในประเทศไทยชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะ รวมเวลาทั้งหมดถึง 180 วันในปีภาษี

เงินได้จากแหล่งในประเทศไทย หมายความว่า เงินได้เนื่องจากหน้าที่งานหรือกิจการที่ทำในประเทศไทยหรือเนื่องจากกิจการของนายจ้างในประเทศไทยหรือเนื่องจากทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย

เงินได้จากแหล่งในต่างประเทศ หมายความว่า เงินได้เนื่องจากหน้าที่งาน หรือกิจการที่ทำในต่างประเทศหรือเนื่องจากทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ

สำหรับภาษีประเภทอื่น ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน วิทย์ ดันตยกุล กฎหมายเกี่ยวกับภาษี พิมพ์ครั้งที่ 3, สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา หน้า 120 และ หน้า 168.

² เงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มี 8 ประเภท จำแนก ตามมาตรา 40 (1) ถึง (8) แห่งประมวลรัษฎากร ส่วนรายรับที่ต้องเสียภาษีการค้ำมี 14 ประเภท จำแนกตามบัญชีอัตราภาษีการค้า และนิยามคำว่ารายรับซึ่งกฎหมายกำหนด ความหมายไว้เป็นพิเศษในมาตรา 79 แห่งประมวลรัษฎากร

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตราสารที่ต้องปิดแสดงบัญชี¹ จำนวนเงินได้ที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการ² ลักษณะ
เงินได้หรือบุคคลที่ได้รับยกเว้นภาษีอากร ฯลฯ

2.2 ความหมายของคำว่า "ผู้ค้างภาษีอากร"

เมื่อทราบความหมายของภาษีอากรค้างแล้ว สิ่งที่ต้องพิจารณาในลำดับต่อมา
และมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันก็คือ การที่จะต้องทราบว่าใครคือผู้ค้างภาษีอากร
ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการ เร่งรัดจัดเก็บจากบุคคลนั้นต่อไป

ตามระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วยการเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากรค้าง พ.ศ. 2526
ข้อ 5 ได้บัญญัติความหมายของคำว่า "ผู้ค้างภาษีอากร" ไว้ว่าหมายความว่า ผู้ต้องรับผิด
เสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากร

จากความหมายของคำว่า ผู้ค้างภาษีอากรดังกล่าว เมื่อพิจารณาประกอบกับบท
บัญญัติตามประมวลรัษฎากรซึ่งได้บัญญัติกำหนดตัวผู้ต้องรับผิด เสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากร
ไว้ในมาตราต่าง ๆ แล้ว อาจแยกประเภทของผู้ค้างภาษีอากรออกได้เป็น 2 จำพวก คือ
ผู้ค้างภาษีอากรโดยตรงและผู้ค้างภาษีอากรโดยผลของกฎหมายอื่น

2.2.1 ผู้ค้างภาษีอากรโดยตรง หมายถึง บุคคลหรือคณะบุคคล ตามที่กฎหมาย
บัญญัติให้เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรโดย เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบโดยตรงในหนี้ภาษีอากรพวก
หนึ่งและผู้ต้องนำส่งภาษีอากรตามกฎหมายซึ่งต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายตาม

¹ ตราสารที่ต้องปิดแสดงบัญชีในปัจจุบันมีทั้งหมด 28 ลักษณะ ตามบัญชีอัตรา
อากรแสดงบัตรตราสารลักษณะอื่นนอกจากนี้ไม่ต้องปิดแสดงบัญชีแต่อย่างใด

² มีเฉพาะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประเภทเดียว ที่กฎหมายกำหนด เกณฑ์เงินได้
ที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการไว้ ส่วนภาษีประเภทอื่นไม่มีการกำหนด กล่าวคือ ภาษีประเภท
อื่นแม้จะไม่มีรายได้ เลยก็ยังคงยื่นแบบแสดงรายการ

เกณฑ์เงินได้ที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น กฎหมาย
กำหนดไว้ในมาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร

มาตรา 54 แห่งประมวลรัษฎากรด้วยอีกพวกหนึ่ง ซึ่งไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ทำให้เกิดการค้าง
ภาษีอากรขึ้น

ก. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรโดย เป็นผู้มีความรับผิดชอบโดยตรงในหนี้ภาษีอากรแต่ละ
ประเภทจำแนกออกได้ดังนี้

(1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ
"บุคคลธรรมดา" หมายถึงมนุษย์ที่มีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์¹ และ
รวมถึงสมมตินาม ซึ่งมีใช้บุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ประมวล
รัษฎากรกำหนดให้มีหน้าที่เสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดา ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรง
เกี่ยวกับหนี้ภาษีอากร ดังปรากฏในมาตราต่าง ๆ แห่งประมวลรัษฎากร ดังที่จะกล่าวต่อ
ไปนี้

(ก) บุคคลหรือคนทุกคนที่มีเงินได้ เว้นแต่ผู้เยาว์ บุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคน
ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นแบบแสดง
รายการและเสียภาษีอากรตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย²

ในกรณีที่เป็นผู้เยาว์ ผู้ที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือ เสมือนไร้
ความสามารถหรือ เป็นผู้อยู่ในต่างประเทศนั้น ประมวลรัษฎากร กำหนดให้ผู้แทนโดยชอบธรรม
ผู้อนุมาน ผู้พิทักษ์ หรือผู้จัดการกิจการอันก่อให้เกิดเงินได้พึงประเมินแล้วแต่กรณี มีหน้าที่
เป็นตัวแทนกระทำการยื่นรายการ เกี่ยวกับเงินได้แทนบุคคลดังกล่าว³ แต่ผู้เยาว์ ผู้ที่ศาล
สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือ เสมือนไร้ความสามารถหรือผู้อยู่ในต่างประเทศ ยังคงต้อง
รับผิดชอบในภาษีอากรที่ค้างชำระ

ในกรณีคู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีประมวล-
รัษฎากร ได้บัญญัติให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการเสียภาษี โดยให้ถือเงิน
ได้ของภรรยาเป็นเงินได้ของสามี แต่ถ้ามีภาษีอากรค้างชำระและภรรยาได้รับแจ้งล่วงหน้า

1
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15

2
มาตรา 56 แห่งประมวลรัษฎากร

3
มาตรา 57 แห่งประมวลรัษฎากร

ไม่น้อยกว่า 7 วัน ภรรยาต้องร่วมรับผิดชอบในการเสียหายเงินได้บุคคลธรรมดาที่ค้างชำระ
นั้น¹

(ข) ผู้ถึงแก่ความตาย หมายถึง บุคคลธรรมดาผู้มีเงินได้พึงประเมิน
หากถึงแก่ความตายในระหว่างปีภาษี หรือถึงแก่ความตายเสียก่อนมีการยื่นแบบแสดงราย
การเสียหายเงินได้สำหรับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับไว้ ไม่ว่าเงินได้พึงประเมินที่ได้รับไว้
นั้นจะได้มาก่อนหรือหลังผู้มีเงินได้ถึงแก่ความตาย² ผู้ต้องรับผิดชอบในหนี้ภาษีอากรกรณีดังกล่าว
นี้คือ ผู้จัดการมรดก ทายาทหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดกแล้วแต่กรณี

(ค) กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง หมายถึง กองมรดกของผู้มีเงินได้ซึ่งถึง
แก่ความตายไปแล้วในปีที่ถัดจากปีที่มีเงินได้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี แต่ผู้จัดการมรดก
หรือทายาทยังมีได้นำมรดกนั้นมาแบ่งปันกันไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม หากมีเงินได้เกิดขึ้นจาก
กองมรดกนั้น เช่น ดอกเบี้ย หรือ ค่าเช่าอันเกิดจากทรัพย์สินอันเป็นมรดกก็จะถือเป็น
เงินได้ของกองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง ผู้ต้องรับผิดชอบในหนี้ภาษีอากรดังกล่าวนี้ได้แก่บุคคล เช่น เดียว
กับที่กล่าวในข้อ ข.³

(ง) หุ้นส่วนสามัญที่มีโชตินิติบุคคล หมายถึง หุ้นส่วนสามัญตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁴ ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อหนี้ตั้งปวง
ของหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน และเป็นหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ทั้งนี้
โดยการตกลงเข้ากระทำการร่วมกันของผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยประสงค์ที่จะแบ่งปันกำไรอัน

¹ มาตรา 57 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร

² มาตรา 57 ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลรัษฎากร

³ มาตรา 57 ทวิ วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1025 และมาตรา 1012

พึงได้จากกิจการที่ทำขึ้น ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นรายการเกี่ยวกับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับในระหว่างปีภาษีที่ล่วงมาและต้องรับผิดชอบภาษีอากร ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือผู้จัดการห้างหุ้นส่วนสามัญ โดยเป็นผู้รับผิดชอบภาษีในชื่อของห้างหุ้นส่วน แต่ในกรณีมีหนี้ภาษีอากรค้างชำระ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบในเงินภาษีที่ค้างชำระนั้นด้วย¹

(จ) คณะบุคคลที่มีโชษนิติบุคคล หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงรวมทุนเข้ากัน เพื่อกระทำการกิจการร่วมกันมิใช่เพื่อหากำไรมาแบ่งปันกันโดยตรง เช่น ซื้อที่ดินร่วมกันเพื่ออาศัยอยู่ด้วยกันแล้วขายไป หรือ การจัดงานการกุศลแล้วนำกำไรที่ได้จากการจัดงานมอบให้เป็นการกุศลทั้งหมด² ฯลฯ ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นรายการเกี่ยวกับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับในระหว่างปีภาษีที่ล่วงมาและต้องรับผิดชอบภาษีอากร ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือผู้จัดการคณะ แต่ในกรณีมีภาษีอากรค้างให้บุคคลทุกคนในคณะร่วมรับผิดชอบในภาษีค้างชำระนั้นด้วย ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 56 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร

อนึ่ง เกี่ยวกับการร่วมรับผิดชอบในภาษีอากรค้างชำระนี้ ศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยไว้ว่า เมื่อผู้อำนวยการหรือผู้จัดการห้างหุ้นส่วนหรือคณะบุคคล เป็นผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นผู้ต้องเสียภาษีอากรแล้ว การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 56 วรรคสอง บัญญัติให้หุ้นส่วนหรือบุคคลในคณะบุคคลร่วมรับผิดชอบในเงินภาษีที่ค้างชำระด้วยก็ไม่ทำให้หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้อำนวยการหรือผู้จัดการเปลี่ยนแปลงไป เจ้าพนักงานประเมินจึงหาจำต้องเรียกให้บุคคลเหล่านั้นมาร่วมรับผิดชอบด้วยไม่³ กล่าวโดยสรุป นัยของฎีกานี้คือ การเรียกร้องสิทธิในหนี้ภาษีอากรค้างในกรณีห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีโชษนิติบุคคลหรือคณะบุคคล สามารถเรียกร้องได้จากผู้อำนวยการหรือผู้จัดการห้างหุ้นส่วนหรือคณะบุคคลแต่เพียงผู้เดียวก็ได้ หากจำต้องเรียกผู้เป็น

¹ มาตรา 56 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร

² อากรม นารตติลภ, "คำอธิบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา" สรรพากรสาส์น 32, 5 (กันยายน - ตุลาคม 2528) : 83.

³ คำพิพากษาฎีกาที่ 600/2524 ระหว่างนางประไพ วิชาธร โจทก์ กรมสรรพากร กับพวกจำเลย

หุ้นส่วนหรือบุคคลในคณะบุคคลมาร่วมรับผิดชอบไม่

(2) ภาษีเงินได้นิติบุคคล ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล คือ "บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล" ซึ่งประมวลรัษฎากร ได้ให้คำนิยามไว้แล้วเป็นพิเศษในมาตรา 39 ความว่า

"บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล" หมายความว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย หรือที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศและให้หมายความรวมถึง

(1) กิจการซึ่งดำเนินการ เป็นทางการค้าหรือหากำไรโดยรัฐบาลต่างประเทศ องค์การของรัฐบาลต่างประเทศหรือนิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ

(2) กิจการร่วมค้า ซึ่งได้แก่กิจการที่ดำเนินการร่วมกัน เป็นทางการค้าหรือหากำไรระหว่างบริษัทกับบริษัท บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือระหว่างบริษัทและหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่มีหุ้นนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือนิติบุคคลอื่น

(3) มูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้ แต่ไม่รวมถึงมูลนิธิหรือสมาคมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 47 (7) (ข)

(4) นิติบุคคลที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษา "

เมื่อพิจารณาประกอบบทบัญญัติมาตราอื่น ๆ แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว อาจจำแนก "บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล" ตามคำนิยามดังกล่าว ซึ่งต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลออกเป็น 2 จำพวกด้วยกัน¹ คือ

จำพวกแรกได้แก่ "บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล" ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ไม่ว่าจะกระทำการในที่ใดต้องนำรายได้ไปเสียภาษีในประเทศไทย

จำพวกที่สองได้แก่ "บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล" ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ และมีลักษณะเกี่ยวข้องกับประเทศไทยในประการหนึ่งประการใดดังต่อไปนี้

(ก) การทำกิจการในประเทศไทย

¹
มาตรา 66 แห่งประมวลรัษฎากร

(ข) กระทำกิจการในที่อื่น ๆ รวมทั้งในประเทศไทย

(ค) มิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย แต่ได้รับเงินได้พึงประเมินที่จ่ายจากหรือในประเทศไทยตามมาตรา 70¹ แห่งประมวลรัษฎากร

(ง) มีลูกจ้างหรือผู้ทำการแทนหรือผู้ทำการติดต่อในการประกอบกิจการในประเทศไทย ซึ่งเป็นเหตุให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทย²

(จ) ภาษีการค้า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีการค้า คือ "ผู้ประกอบการค้า"³ ประมวลรัษฎากรได้ให้นิยามคำว่า "ผู้ประกอบการค้า" ไว้ในมาตรา 77 ว่า

"ผู้ประกอบการค้า" หมายความว่า บุคคลธรรมดา นิติบุคคล คณะบุคคล หรือรัฐวิสาหกิจใด ๆ ซึ่งเข้าลักษณะตามที่กำหนดในบัญชีอัตราภาษีการค้าและประกอบการค้าในราชอาณาจักรโดยการค้านั้น เป็นการค้าตามประเภทที่กำหนดในบัญชีอัตราภาษีการค้า และหมายความรวมถึงผู้ที่บัญญัติในหมวดนี้ให้ถือว่าเป็นผู้ประกอบการค้าด้วย

จากบทนิยามดังกล่าวข้างต้น มีข้อน่าสังเกตดังนี้

(ก) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีการค้าอาจเป็นบุคคลใด ๆ ก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

(ข) บุคคลจะต้องเสียภาษีการค้าก็ต่อเมื่อประกอบการค้า⁴

(ค) ผู้เป็นผู้ประกอบการค้า จะต้องเข้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในข้อ "ผู้ประกอบการค้าที่มีหน้าที่เสียภาษี" ตามบัญชีอัตราภาษีการค้า

¹ มาตรา 70 แห่งประมวลรัษฎากร

² มาตรา 76 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

³ มาตรา 78 แห่งประมวลรัษฎากร

⁴ มาตรา 77 แห่งประมวลรัษฎากร ให้นิยาม "การค้า" ว่า "การค้า" หมายความว่า การประกอบธุรกิจ การพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การเกษตร การผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการให้บริการใด ๆ เพื่อหาประโยชน์อันมีมูลค่า

(ง) ผู้ประกอบการค้า มีหน้าที่เสียภาษีเฉพาะการประกอบการค้าในราชอาณาจักรเท่านั้น ถ้าไปประกอบการค้าในต่างประเทศ เช่น ไปรับจ้างก่อสร้างในต่างประเทศหรือทำกิจการธนาคารในต่างประเทศ ไม่มีหน้าที่เสียภาษีการค้าสำหรับกิจการในต่างประเทศนั้น

(จ) บุคคลที่กระทำการบางลักษณะแม้จะไม่เข้าลักษณะตาม (2) หรือ (3) ผู้กระทำการดังกล่าวอาจถูกกฎหมายกำหนดให้ถือว่าเป็นผู้ประกอบการค้าได้ เช่น การนำของเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อใช้เอง¹

ในการชำระภาษีการค้า กฎหมายบัญญัติให้ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีภายในกำหนดเวลาพร้อมกับการยื่นแบบแสดงรายการ

ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการ กรณีทั่วไป ได้แก่ ผู้ประกอบการค้า² แต่ในบางกรณีกฎหมายกำหนดบุคคลให้มีหน้าที่เป็นพิเศษคือ

(ก) ผู้จัดการมรดก ทายาทหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดกผู้นุบาลหรือผู้พิทักษ์ในกรณีผู้ประกอบการค้า เป็นบุคคลธรรมดาที่ถึงแก่ความตายหรือ เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ³

(ข) ผู้อำนวยการหรือผู้จัดการในกรณีผู้ประกอบการค้า เป็นบริษัท⁴

(ค) ผู้อำนวยการหรือผู้จัดการหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในโรงงาน สถานการค้าหรือลูกจ้าง ตัวแทนหรือผู้ทำการแทน ในกรณีผู้ประกอบการค้าอยู่นอกราชอาณาจักรอันถือได้ว่ามีสาขาในราชอาณาจักร⁵

¹ มาตรา 79 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

² มาตรา 78 แห่งประมวลรัษฎากร

³ มาตรา 84 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

⁴ มาตรา 84 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร

⁵ มาตรา 84 จัตวา แห่งประมวลรัษฎากร

(ง) บริษัทอันตั้งขึ้นใหม่หรือบริษัทที่รับโอนกิจการร่วมกับบริษัท เดิมที่ควบ เข้ากัน หรือโอนกิจการ ในกรณี บริษัทผู้ประกอบการค้าควบ เข้ากันหรือโอนกิจการให้กัน¹

(จ) ผู้ชำระบัญชีและกรรมการ ผู้อำนวยการหรือผู้จัดการ ซึ่งดำรงตำแหน่ง อยู่ก่อนวัน เลิกบริษัท ในกรณีบริษัทผู้ประกอบการค้า เลิกโดยมีการชำระบัญชี²

(ฉ) ผู้เป็นหุ้นส่วนและบุคคลผู้มีอำนาจจัดการ ในกรณีบริษัทผู้ประกอบการค้า เลิก โดยไม่มีการชำระบัญชี³

(4) อากรแสตมป์ หน้าที่ในการเสียากรแสตมป์ เกิดขึ้น เมื่อมีการทำตราสาร ลักษณะต่าง ๆ รวม 28 ลักษณะดังที่ระบุไว้ในบัญชีอัตราากรแสตมป์ ผู้มีหน้าที่เสียากรแสตมป์ โดยทั่วไป ได้แก่บุคคลที่ระบุไว้ในช่อง "ผู้ที่ต้องเสียากร" ในบัญชีอัตราากรแสตมป์ นั้นเอง แต่ถ้ามีข้อตกลงระหว่างคู่กรณีเป็นอย่างอื่น ก็ให้เป็นไปตามนั้น และในกรณีที่ เรียกเก็บจากผู้มีหน้าที่เสียากรแสตมป์ดังกล่าวไม่ได้ กฎหมายให้เรียกเก็บจากผู้ทรงตรา สารหรือผู้ถือเอาประโยชน์แห่งตราสารนั้น⁴

ข. ผู้ต้องนำส่งภาษีากร (หรือ เรียกว่าผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย)

(1) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้ต้องหักและนำส่งภาษีคือ

(ก) บุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม คณะบุคคล ซึ่งเป็นผู้จ่าย เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา จะต้องหักภาษีเงินได้ไว้ทุกคราวที่จ่ายเงินได้พึงประเมินแล้วนำส่งตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 50 แห่งประมวลรัษฎากร

(ข) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่ง เป็นผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตซึ่งจ่ายเงิน ได้จากการขายพืชผลการ เกษตรแก่ผู้รับซึ่ง เป็นบุคคลธรรมดา

¹ มาตรา 84 เบญจ แห่งประมวลรัษฎากร

² มาตรา 84 ฉ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลรัษฎากร

³ มาตรา 84 ฉ วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร

⁴ มาตรา 107 แห่งประมวลรัษฎากร

⁵ มาตรา 115 และมาตรา 111 แห่งประมวลรัษฎากร

(ค) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งจ่ายเงินได้ค่าโฆษณา หรือเงินได้จากวิชาชีพอิสระแก่ผู้รับซึ่ง เป็นบุคคลธรรมดา

(ง) ผู้จ่ายเงินรางวัลในการประกวด การแข่งขันชิงโชค หรือการอื่นใดในลักษณะทำนอง เดียวกันให้แก่ผู้รับซึ่ง เป็นบุคคลธรรมดา

(จ) ผู้จ่ายเงินค่าแสดงแก่นักแสดงละคร ภาพยนตร์ วิทยุหรือโทรทัศน์ นักร้อง นักดนตรี นักกีฬาอาชีพ นักแสดงเพื่อความบันเทิงใด ๆ¹

(2) ภาษีเงินได้นิติบุคคล ผู้ต้องหักและนำส่งภาษี คือ

(ก) รัฐบาล องค์การของรัฐบาล เทศบาล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นซึ่ง เป็นผู้จ่ายเงินได้ตามมาตรา 40 ให้กับบริษัทหรือห้าง-หุ้นส่วนนิติบุคคลใด²

(ข) บุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม หรือคณะบุคคล ผู้จ่ายเงินได้ตามมาตรา 40 (8) เฉพาะที่จ่ายให้กับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งขายอสังหาริมทรัพย์³

(ค) ผู้จ่ายเงินได้ตามมาตรา 40 (2)-(6) แห่งประมวลรัษฎากรให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศที่มีได้ประกอบกิจการในประเทศไทย⁴

¹ ผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ตาม (2)-(5) เป็นไปตามคำสั่งที่ ทบ.4/2528 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 3 เดรส แห่งประมวลรัษฎากรและตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข อัตราที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 144 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยภาษีเงินได้

² มาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

³ มาตรา 69 ตีร แห่งประมวลรัษฎากร

⁴ มาตรา 70 แห่งประมวลรัษฎากร

(ง) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตซึ่งจ่าย¹
เงินได้จากการขายพืชผลการเกษตรแก่ผู้ซึ่ง เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(จ) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งจ่ายเงินได้ค่าโฆษณาหรือเงินได้จาก²
วิชาชีพอิสระแก่ผู้รับซึ่ง เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(ฉ) ผู้จ่ายเงินรางวัลในการประกวด การแข่งขันชิงโชคหรือการอื่นใดใน³
ลักษณะทำนองเดียวกันให้แก่ผู้รับ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา

(ช) ผู้จ่ายเงินได้ประเภทดอกเบี๋ยเงินฝาก ดอกเบี๋ยตัวเงินแก่บริษัทหรือ⁴
ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(ซ) ผู้จ่ายเงินได้ที่เป็นค่าจ้างทำของ แก่ผู้รับจ้างซึ่ง เป็นบริษัทหรือห้าง⁵
หุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศที่ประกอบกิจการในประเทศไทย โดยมีได้
มีสำนักงานสาขาตั้งอยู่เป็นการถาวรในประเทศไทย

(๓) ภาษีการค้า ผู้ต้องหักและนำส่งภาษีอากร คือ

(ก) รัฐบาล องค์การของรัฐบาล หรือองค์การบริหารราชการส่วน⁶
ท้องถิ่นซึ่งจ่ายค่าจ้างทำของให้แก่ผู้รับจ้าง

(ข) บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล นิติบุคคลอื่น ห้างหุ้นส่วนสามัญ⁷
หรือคณะบุคคลผู้จ่ายเงินค่าจ้างทำของให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมาย
ของต่างประเทศ

(ค) ผู้ส่งสินค้าซึ่งเป็นผู้ได้รับยกเว้นภาษีตามมาตรา 78 ทวิ หรือเป็น

¹ คำสั่งที่ ทบ.4/2528

² เรื่องเดียวกัน

³ เรื่องเดียวกัน

⁴ เรื่องเดียวกัน

⁵ เรื่องเดียวกัน

⁶ มาตรา 78 บัณฑิตแห่งประมวลรัษฎากร

⁷ มาตรา 78 สดตรส แห่งประมวลรัษฎากร

รัฐวิสาหกิจที่ได้รับยกเว้นภาษีการค้า จ่ายเงินชำระราคาสินค้าให้แก่ผู้อยู่นอกราชอาณาจักร¹

ผู้มีหน้าที่หักและนำส่งภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีการค้าดังกล่าว หากมิได้หักและนำส่งตามกำหนดเวลาและสถานที่ที่กฎหมายกำหนดอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้ว ผู้นำส่งจะต้องรับผิดชอบกับผู้มีเงินได้²

อึ่งกฎหมายได้บัญญัติให้ขยายความผู้ค้างภาษีอากรโดยตรงดังกล่าวมาแล้วข้างต้นออกไปโดยให้ขยายความรวมถึง ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในทางหุ้นส่วนนิติบุคคลด้วย³ จึงถือว่าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในทางหุ้นส่วนนิติบุคคลเป็นผู้ค้างภาษีอากรโดยตรง หากมีภาษีอากรค้างของห้างฯ เกิดขึ้น ก็สามารถใช้อำนาจตาม มาตรา 12 ยีด आयัด ทรัพย์สินของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด เหล่านี้ได้ทันที

ความรับผิดของหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ นี้ เป็นบทบัญญัติเพิ่มเติมขึ้นโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2526 เมื่อกฎหมายบัญญัติไว้แจ่งชัดเช่นนี้แล้ว จึงมีปัญหาว่ากฎหมายมุ่งที่จะให้หมายรวมถึง เฉพาะบุคคลที่บัญญัติไว้เท่านั้นหรือ หากตีความโดยเคร่งครัดคือถือตามที่บัญญัติไว้เฉพาะอย่างชัดแจ่งแล้ว กรณีบุคคลที่เป็นกรรมการของบริษัทจำกัด ซึ่งได้แจ่งแสดงความรับผิดโดยไม่จำกัดไว้ในหนังสือบริคคณห์สนธิ⁴ ก็คงจะมีใ้ผู้ต้องรับผิดชอบเสียภาษีอากร เพราะกฎหมายมิได้บัญญัติถึงไว้ ทั้ง ๆ ที่บุคคลที่เป็นกรรมการของบริษัทจำกัดซึ่งได้แจ่งความรับผิดไม่จำกัดจำนวนมีสภาพ เช่นเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในทางหุ้นส่วนนิติบุคคล นั้นเอง

¹ มาตรา 78 จตุทศ แห่งประมวลรัษฎากร

² ตัวบทหลักอยู่ในมาตรา 54 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นเรื่องภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา ซึ่งกฎหมายให้นำไปใ้กับภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีการค้าด้วยโดยอนุโลมตาม มาตรา 3 เตรส, มาตรา 69 ทวิ, มาตรา 70, มาตรา 78 จตุทศ, มาตรา 78 บัณรส และ มาตรา 78 สดตรส

³ มาตรา 12 วรรคหก แห่งประมวลรัษฎากร

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1101

2.2.2 ผู้ค้างภาษีอากรโดยผลของกฎหมายอื่น หมายถึง ผู้ที่มีได้เป็นผู้ มีหน้าที่เสียภาษีอากรโดยตรงตามประมวลรัษฎากรดังที่กล่าวในข้อ 2.2.1 แต่ต้องรับผิดชอบ เพราะกฎหมายอื่นบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบในลักษณะที่ถือว่าภาษีอากร เป็นหนี้โดยทั่วไปประเภทหนึ่ง เช่น

ก. ผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัด เมื่อบริษัทไม่ชำระค่าภาษีอากรผู้ถือหุ้น ของบริษัทจะต้องรับผิดชอบในหนี้ภาษีอากรค้างของบริษัทด้วย แต่จำกัดไว้เพียงไม่เกินมูลค่าหุ้น ที่ผู้ถือหุ้นยังส่งใช้ไม่ครบเท่านั้น¹

ข. ผู้ค้าประกันหนี้ภาษีอากร หมายถึง ผู้ค้าประกัน ตามที่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้² ผู้ค้าประกันมิใช่ลูกหนี้โดยตรงหรือผู้ต้องร่วมรับผิดชอบตามประมวลรัษฎากร แต่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบเมื่อลูกหนี้ขึ้นค้ำไม่ชำระหนี้ ผู้ค้าประกันไม่ว่าใน ทอดใดต้องรับผิดชอบ เพราะได้ยอมตน เข้าผูกพัน โดยการค้ำประกัน

ค. สามีหรือภรรยา ในกรณีที่สามีหรือภรรยาเป็นลูกหนี้ร่วมกัน กฎหมายบัญญัติให้ชำระหนี้จากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย คือทั้งสามีและภรรยา จะต้องร่วมรับผิดชอบกับอีกฝ่ายหนึ่ง หากหนี้สิน เป็นหนี้ที่สามีหรือภรรยาเป็นลูกหนี้ร่วมกัน โดยให้ รวมถึงหนี้ที่สามีหรือภรรยาก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรส³ เช่น กรณีร่วมกันทำกิจการ มีภาษีที่ต้องเสีย แต่มิได้ชำระตามประมวลรัษฎากร จนเกิดเป็นภาษีอากรค้าง แม้ว่ากิจการ นั้นจะมีชื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียวปรากฏก็ตาม อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องผูกพันในหนี้ภาษีอากร ด้วย

ส่วนในกรณีที่ต่างฝ่ายต่างต้องรับผิดชอบ เป็นส่วนตัว เพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือ ระหว่างการสมรสแล้ว ก็ให้ชำระหนี้ด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น⁴ ดังนั้นหากอีกฝ่ายครอบครองทรัพย์สินไม่ว่าจะ

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096

² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 680

³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1489 มาตรา 1490

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1488

เป็นสินส่วนตัวหรือสินสมรสของอีกฝ่ายอยู่และฝ่ายนั้นเป็นผู้ค้างภาษีอากร ฝ่ายที่ครอบครองทรัพย์สินจึงมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ภาษีอากรค้างจากทรัพย์สินของผู้ค้างภาษีอากร

ง. ทายาท เนื่องจากเมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นย่อมตกทอดแก่ทายาท ซึ่งกองมรดกของผู้ตายนั้นได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ ดังนั้น ทายาทจึงต้องรับผิดชอบในหนี้ภาษีอากรค้างของผู้ตายในปีก่อน ๆ ปีที่ตายด้วย แต่การรับผิดชอบนั้น ทายาทนั้นไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดได้แก่ตน¹ และต้องอยู่ภายใต้บังคับบัญญัติแห่งอายุความ²

ผู้ค้างภาษีอากรโดยผลของกฎหมายอื่น มิใช่ผู้ต้องรับผิดชอบเสียภาษีอากรโดยตรง ดังนั้น การที่บุคคลเหล่านี้จะต้องรับผิดชอบในหนี้ภาษีอากรก็ต่อเมื่อกรมสรรพากรใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อบังคับให้ชำระหนี้ภาษีอากรค้างนั้นในฐานะ เช่นนี้สามัญ

2.3 ความรับผิดชอบของผู้ค้างภาษีอากร

หนี้ภาษีอากร เป็นหนี้ชนิดหนึ่งซึ่งผู้ค้างต้องรับผิดชอบและอาจถูกบังคับชำระหนี้ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากนี้ความรับผิดชอบในกรณีทั่ว ๆ ไปแล้ว ผู้ค้างภาษีอากรยังอาจต้องรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญาตามที่ประมวลรัษฎากรบัญญัติไว้เป็นพิเศษอีก เพื่อเป็นการบังคับให้ผู้เสียภาษีอากรปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนี้

2.3.1 ความรับผิดชอบทางแพ่ง

ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ค้างภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร มี 2 ชนิดคือ
ก. เบี้ยปรับ คือ การเพิ่มจำนวนภาษีอากร ในกรณีที่ผู้เสียภาษีอากรประเมินตนเองไม่ถูกต้อง หรือให้ข้อความเพื่อการประเมินของเจ้าพนักงานไม่ถูกต้อง ทำ

1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599 มาตรา 1600 มาตรา 1601
2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754

ให้ภาษีอากรที่เสียน้อยกว่าที่ต้องเสียจริง หรือมีข้อผิดพลาดอย่างอื่น แต่เบี้ยปรับนี้อาจด
หรือลดได้¹

ข. เงินเพิ่ม คือ ดอกเบี้ยจากการชำระเกินกำหนด ถ้าผู้มีหน้าที่
เสียภาษีอากรไม่ชำระค่าภาษีอากรภายในกำหนดเวลาตามกฎหมาย จึงมีบทบัญญัติให้เสีย
ดอกเบี้ยแก่รัฐด้วย ซึ่งเรียกว่า "เงินเพิ่ม" เงินเพิ่มนี้มีลักษณะ เช่นเดียวกับดอกเบี้ยที่
ลูกหนี้ต้องชำระ เมื่อถึงกำหนด เวลาชำระหนี้แล้วผิดนัด

สำหรับอัตราโทษและความรับผิดทางแพ่งตามประมวลรัษฎากร ปรากฏราย
ละเอียดตามตารางข้างล่างนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป.3/2528 เรื่องระเบียบการงดหรือลดเบี้ยปรับ
หรือเงินเพิ่มภาษีเงินได้ตามมาตรา 22 มาตรา 26 และมาตรา 67 ตีร แห่งประมวล-
รัษฎากร และคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.604/2525

ตารางที่ 4

ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ค้ำประกัน

ตามประมวลรัษฎากร (เงินเพิ่ม เบี้ยปรับ)

ประเภทภาษี	ลักษณะความผิด	เงินเพิ่มหรือ เบี้ยปรับตาม กฎหมาย	งดหรือลดตาม กฎกระทรวง หรือคำสั่ง		กฎกระทรวง หรือคำสั่ง
			งด	ลดลง เรียก เก็บ	
ภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา	ก. เบี้ยปรับ				คำสั่งที่ ท.ป. 3/2528
	(1) กรณีไม่ยื่นรายการเสีย ภาษี (มาตรา 26)	2 เท่าของ เงินภาษี	ได้	30%	
	(2) กรณียื่นรายการเสีย ภาษีไว้ไม่ถูกต้อง (มาตรา 22)	1 เท่าของ เงินภาษี	ได้	30%	
	ข. เงินเพิ่ม				
	(1) กรณีชำระภาษีเกิน กำหนดเวลา (มาตรา 27)	1.5% ต่อเดือน	ไม่ได้	ไม่ได้	
	(2) กรณีชำระภาษีเกินก่า- หนดเวลาโดยได้รับ อนุมัติให้ขยายเวลา	0.75% ต่อ เดือน	ไม่ได้	ไม่ได้	
ภาษีเงินได้ นิติบุคคล	ก. เบี้ยปรับ				คำสั่งที่ ท.ป. 3/2528
	(1) กรณีไม่ยื่นรายการเสีย ภาษี (มาตรา 26)	2 เท่าของ เงินภาษี	ได้	30%	
	(2) กรณียื่นรายการเสียภาษี ไว้ไม่ถูกต้อง (มาตรา 22)	1 เท่าของ เงินภาษี	ได้	30%	

ประเภทภาษี	ลักษณะความผิด	เงินเพิ่มหรือ เบี้ยปรับตาม กฎหมาย	งดหรือลดตาม กฎกระทรวง หรือคำสั่ง		กฎกระทรวง หรือคำสั่ง
			งด	ลดลง เรียก เก็บ	
	<p>ข. เงินเพิ่ม</p> <p>(1) กรณีชำระภาษีเกินกำหนดเวลา (มาตรา 27)</p> <p>(2) กรณีชำระเกินกำหนดเวลาโดยได้รับอนุมัติให้ขยายเวลา</p> <p>ค. เงินเพิ่มกรณีไม่ยื่นรายการเสียภาษีครั้งรอบระยะเวลาบัญชี</p> <p>(1) กรณีไม่ยื่นรายการชำระภาษี</p> <p>(2) กรณียื่นรายการชำระภาษีเมื่อพ้น 2 เดือน</p> <p>1. ยื่นรายการชำระภาษีโดยไม่ได้รับค่าเดือน</p> <p>- ชำระภายใน 2 วัน นับแต่วันพ้นกำหนดยื่น</p> <p>- ชำระภายหลัง 2 วัน แต่ไม่เกิน 7 วัน</p> <p>2. กรณีอื่นนอกจาก 1</p>	<p>1.5% ต่อเดือน</p> <p>0.75% ต่อเดือน</p> <p>20% ของกึ่งหนึ่งของจำนวนภาษี (ทั้งปี)</p> <p>20% ของเงินภาษีจากประมวลการ</p>	<p>ไม่ได้</p> <p>ไม่ได้</p> <p>ไม่ได้</p> <p>ไม่ได้</p> <p>ไม่ได้</p>	<p>ไม่ได้</p> <p>ไม่ได้</p> <p>3% ต่อเดือน</p> <p>8% ต่อเดือน</p> <p>0.10%</p> <p>0.50%</p> <p>3% ต่อเดือน</p>	<p>คำสั่งที่ ท.ป. 3/2528</p>

I 15743780

ประเภทภาษี	ลักษณะความผิด	เงินเพิ่มหรือ เบี้ยปรับตาม กฎหมาย	งดหรือลดตาม กฎกระทรวง หรือคำสั่ง		กฎกระทรวง หรือคำสั่ง
			งด	ลดลง เรียก เก็บ	
ภาษีการค้า	(3) กรณียื่นรายการชำระ ภาษีภายในกำหนดเวลา แต่แสดงประมาณการ กำไรสุทธิขาดเกิน ร้อยละ 25 ของกำไร สุทธิทั้งปี	20% ของเงิน ภาษี (ทั้งปี) ที่ขาด	ไม่ได้	3% ต่อ เดือน	คำสั่งกรม สรรพากรที่ ท.604/2525
	ก. เบี้ยปรับ				
	(1) กรณีไม่ยื่นแบบแสดงราย การการค้าภายใน กำหนด เวลา	2 เท่าของเงิน ภาษี	ได้	2% .5%	
	(2) กรณียื่นแบบแสดงรายการ การค้าไว้ไม่ถูกต้องหรือ ผิดพลาด	1 เท่าของเงิน ภาษี	ได้	10% .15% 20% .30% 30%	
	ข. เงินเพิ่ม				
	(1) กรณีชำระภาษีการค้า เกินกำหนดเวลา	1.5% ต่อเดือน	ไม่ได้	ไม่ได้	
(2) กรณีชำระภาษีการค้า กำหนดเวลาโดยได้รับ อนุมัติให้ขยายเวลา	0.75% ต่อเดือน	ไม่ได้	ไม่ได้		
อากรแสตมป์	ก. เงินเพิ่มกรณียื่นตราสารขอ เสียอากรเอง				
	(1) กรณีตราสารที่ทำขึ้น เกิน 15 วัน แต่ไม่เกิน 90 วัน	2 เท่าหรือ เป็นเงิน 4 บาท	ไม่ได้	25%	

ประเภทภาษี	ลักษณะความผิด	เงินเพิ่มหรือ เบี้ยปรับตาม กฎหมาย	งดหรือลดตาม กฎกระทรวง หรือคำสั่ง		กฎกระทรวง หรือคำสั่ง
			งด	ลดลง เรียก เก็บ	
	(2) กรณีตราสารที่กระทำ ขึ้นเกิน 90 วัน	5 เท่าหรือเป็น เงิน 10 บาท	ไม่ได้	25%	
	ข. เงินเพิ่มกรณีเจ้าพนักงาน ตรวจสอบพบ				
	(1) กรณีไม่ออกใบรับ	6 เท่า หรือเป็น เงิน 25 บาท	ไม่ได้	50%	
	(2) กรณีไม่ปิดแสตมป์ตรา- สาร	6 เท่า หรือเป็น เงิน 25 บาท	ไม่ได้	25%	
	(3) กรณีปิดแสตมป์น้อย กว่าจำนวนที่ควรต้อง เสีย	6 เท่า หรือเป็น เงิน 25 บาท	ไม่ได้	20%	

ข้อสั่ง เกต การบังคับ (Sanction) บทบัญญัติกฎหมายภาษีอากร นอกจากการใช้

กระบวนการดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ หลายขั้นตอน เช่น การฟ้องร้องคดี การพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นต่าง ๆ คือ ชั้นอุทธรณ์ ชั้นฎีกา จนกระทั่งคดีถึงที่สุด จึงจะเริ่มกระบวนการบังคับเพื่อการชำระหนี้ ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในกรณีนี้ทั่ว ๆ ไปแล้ว กฎหมายภาษีอากรยังได้กำหนดบทบัญญัติพิเศษเพื่อบังคับให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งความผิดตามประมวลรัษฎากร เป็นกรณีเฉพาะขึ้นอีกต่างหากจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งดังกล่าว คือ มาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งให้อำนาจในการดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องรับผิดเสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากรได้ทั่วราชอาณาจักร โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาลอย่างการบังคับชำระหนี้โดยทั่วไปดังจะได้

กล่าวโดยละเอียดในบทที่ 3 เรื่องการเร่งรัดภาษีอากรค้างต่อไป

ตัวอย่างการคิดเงินเพิ่ม เบี้ยปรับ และภาษี

นาย ก. ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม ซึ่งช้ากว่ากำหนดที่กำหนดให้ชำระภายในเดือนมีนาคม และคำนวณภาษีไว้ว่าต้องเสียจำนวน 500 บาท เจ้าหน้าที่ได้ทำการวิเคราะห์แบบแสดงรายการแล้วปรากฏว่านาย ก. ต้องเสียภาษีเป็นจำนวน 1,000 บาท เจ้าพนักงานจึงได้ทำการประเมินไปยังนาย ก. โดยแจ้งให้ชำระภาษีทั้งสิ้นเป็นจำนวน 1,022.50 บาท เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน ให้ชำระภายในกำหนด 30 วัน และคำนวณเงินเพิ่มถึงวันที่ 30 มิถุนายน

การที่นาย ก. ต้องเสียภาษีตามจำนวนดังกล่าวเพราะ นาย ก. ยื่นแบบแสดงรายการไว้ไม่ถูกต้องตามความจริง จึงต้องรับผิดชอบเสียเบี้ยปรับตามมาตรา 22 แห่งประมวลรัษฎากรอีก 1 เท่า ของจำนวนภาษีอากรที่ต้องชำระ = $1,000 - 500 = 500$ บาท และต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ 1.5 ต่อเดือนหรือเศษของเดือนของเงินภาษีที่ต้องเสีย โดยไม่รวมเบี้ยปรับ นับแต่วันถึงกำหนดเวลาการยื่นรายการจนถึงวันชำระ หากนาย ก. ชำระภาษีภายในเดือนมิถุนายน เวลาที่ชำระเข้าไป = เมษายน + พฤษภาคม + มิถุนายน = 3 เดือน

$$\text{อัตราภาษี ร้อยละ 1.5 ต่อเดือน} = \frac{1.5 \times 500 \times 3}{100} = 22.50 \text{ บาท}$$

ฉะนั้น นาย ก. จะต้องเสียภาษี เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม = $500 + 500 + 22.50$ บาท

$$= 1,022.50 \text{ บาท}$$

หากนาย ก. ไปชำระภาษีหลังจากวันที่ 30 มิถุนายน นาย ก. ก็จะต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ 1.5 ต่อเดือนจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น จำนวนภาษีจึงจะต้องแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในแบบแจ้งการประเมินที่นาย ก. ได้รับอยู่เดิม

2.3.2 ความรับผิดทางอาญา

นอกจากผู้ค้างภาษีอากรต้องรับผิดทางแพ่งแล้ว หากพฤติการณ์ที่ไม่ชำระภาษีหรือชำระไม่ครบถ้วน เข้าลักษณะความผิดทางอาญาตามประมวลรัษฎากรแล้ว ผู้ค้างภาษีอากรยังมีความรับผิดในทางอาญาก่อขึ้นด้วย ความรับผิดทางอาญากรณีค้าง

ภาษีอากรมีรายละเอียดปรากฏตามตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 5

ความรับผิดทางอาญาตามประมวลรัษฎากร

มาตรา	ฐานความผิด	ปรับไม่ เกิน (บาท)	อัตราโทษตามกฎหมาย	
			จำคุก ไม่เกิน	หรือทั้งจำ ทั้งปรับ
มาตรา 35	ไม่ยื่นรายการภายในเวลาที่กำหนด	2,000	-	-
มาตรา 37	แจ้งข้อความเท็จ ให้ถ้อยคำเท็จ ตอบ คำถามด้วยถ้อยคำอัน เป็น เท็จหรือนำ พยานหลักฐาน เท็จมาแสดง ฉ้อโกงหรือ อุบาย หรือโดยวิธีอื่นใดในทำนองเดียว กัน หลีก เลี่ยงหรือพยายามหลีก เลี่ยงการ เสียภาษีอากร	2,000 ถึง 200,000	3 เดือนถึง 7 ปี	และทั้งปรับ
มาตรา 37 ทวิ	เจตนาละเลยไม่ยื่นรายการ เพื่อหลีก เลี่ยงหรือพยายามหลีก เลี่ยงการเสีย ภาษีอากร	5,000	6 เดือน	ทั้งจำและทั้งปรับ
มาตรา 124	ไม่เสียอากรหรือไม่ขีดฆ่าแสตมป์	500	-	-
มาตรา 125	ออกใบรับไม่ถึง 10 บาท สำหรับมูลค่า ตั้งแต่ 10 บาทขึ้นไป หรือแบ่งแยก มูลค่าที่ได้รับชำระ เพื่อหลีก เลี่ยงการเสีย อากร ทำตราสารให้ผิดความจริง	200	-	-

2.4 การเริ่มต้นแห่งภาษีอากรค้าง

การค้างภาษีอากรย่อมทำให้ผู้เสียภาษีอากรต้องรับผิดในภาษีอากรค้างที่เกิดขึ้น

รวมทั้งความรับผิดชอบตามบทบัญญัติอื่น ๆ ในประมวลรัษฎากรดังกล่าวมาแล้ว กำหนดเวลาชำระภาษีอากร เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการเริ่มต้นแห่งภาษีอากรค้าง และการทราบว่าภาษีอากรค้าง เริ่มเมื่อใดก็มีความสำคัญ เพราะทำให้ทราบว่าความรับผิดชอบของผู้เสียภาษีในฐานะผู้ค้างภาษีอากรได้เริ่มต้นขึ้น ณ จุดใด หมดอายุความเมื่อใด ประการหนึ่งและจะคิดคำนวณเงินเพิ่มภาษีอากร เป็นจำนวนเท่าใด เมื่อไรอีกประการหนึ่ง

อย่างไรก็ดี ในเรื่องนี้มีปัญหาที่สำคัญ คือ ภาษีอากรค้างถึงกำหนดชำระเมื่อใด เมื่อถึงกำหนดเวลาตามที่บัญญัติไว้ในหมวดต่าง ๆ แห่งประมวลรัษฎากรหรือถึงกำหนดเวลาเมื่อเจ้าพนักงานทำการประเมินแล้วไม่ชำระภายในกำหนดเวลาที่กำหนดไว้

การพิจารณาการเริ่มต้นของภาษีอากรค้าง อาศัยพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 12 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งบัญญัติว่า "ภาษีอากรซึ่งต้องเสียหรือนำส่งตามลักษณะนี้ เมื่อถึงกำหนดชำระแล้ว ถ้ามิได้เสียหรือนำส่งให้ถือ เป็นภาษีอากรค้าง"

จากบทบัญญัติในมาตรา 12 นี้แสดงให้เห็นว่า การเริ่มต้นของภาษีอากรค้างเกิดขึ้น เมื่อมิได้เสียหรือนำส่ง เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหรือเสียหรือนำส่งไม่ถูกต้องครบถ้วน ซึ่งในเรื่องนี้มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยสนับสนุนเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วคือ คำพิพากษาฎีกาที่ 1401-1402/2515¹ และคำพิพากษาฎีกาที่ 1678/2518² ว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต้องยื่นรายการที่จำเป็นต้องใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้ตามแบบต่อเจ้าพนักงานประเมินพร้อมกับชำระภาษีที่ต้องเสียภายใน 150 วัน นับแต่วันสุดท้าย

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 1401-1402/2515 (ประชุมใหญ่) ระหว่างบริษัทไทยรับเบอร์ จำกัด โดย นายลิ้วละล่อง นุนนาค ผู้ชำระบัญชี โจทก์ กรมสรรพากร โดย นายทริฎ สุตะบุตร ที่ 1 กับพวก จำเลย

² คำพิพากษาฎีกาที่ 1678/2518 ระหว่างบริษัทสหะจุน เอนจิเนียริง จำกัด โจทก์ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดย นายอมรศักดิ์ สอนแดง ผู้รับมอบอำนาจผู้ขอรับชำระหนี้ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห่วงเฮง กับพวก จำเลย

ของรอบระยะเวลาบัญชี ถ้าแบบที่ยื่นไว้แสดงรายการไม่ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง ทำให้จำนวนภาษีเงินได้ขาดไป ต้องถือว่าหนี้ค่าภาษีจำนวนที่ขาดไปนี้ถึงกำหนดชำระตั้งแต่วันที่ผู้เสียภาษีเงินได้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร มิใช่ถือว่าถึงกำหนดชำระ เมื่อเจ้าพนักงานประเมินได้ทำการประเมินแล้วแจ้งให้ผู้เสียภาษีเงินได้ชำระค่าภาษีเพิ่มขึ้น เพราะการประเมิน เป็น เรื่องอำนาจและวิธีการของเจ้าพนักงานประเมินจะดำเนินการตรวจตรา เรียก เก็บภาษีจากลูกหนี้ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

กำหนดเวลาชำระดังกล่าวนี้ อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ กำหนดเวลาทั่วไป และกำหนดเวลาพิเศษ

2.4.1 กำหนดเวลาทั่วไป หมายถึง กำหนดเวลาชำระภาษีประเภทต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร ดังปรากฏตามตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 6

กำหนดเวลาและแบบแสดงรายการ เสียภาษีอากร

ตามประมวลรัษฎากร

ประเภทภาษี	ลักษณะของภาษี	กำหนดเวลาเสียภาษี	แบบที่ใช้ยื่นเสียภาษี
1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ก. ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (1) กรณีจ่ายเงินได้ประเภทการจ้างแรงงานหรือการรับทำงานให้ [มาตรา 50(1)] (2) กรณีจ่ายเงินได้สำหรับ	ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป	ภ.ง.ด.1
	- ดอกเบี้ยหรือประโยชน์ที่ได้จากการออมหุ้น	"	ภ.ง.ด.2

ประเภทภาษี	ลักษณะของภาษี	กำหนด เวลา เสียภาษี	แบบที่ใช้ยื่น เสียภาษี
	- สิทธิต่าง ๆ เงินปันผล หรือส่วนแบ่งกำไร (มาตรา 50(2))	ภายใน 7 วัน (นับแต่วันจ่ายเงิน)	ภ.ง.ด.2
	(3) กรณีจ่ายเงินได้ประเภทวิชา ชีพอิสระให้แก่ผู้รับที่ไม่มีภูมิลำเนาใน ประเทศไทย หรือมิได้อยู่ในประเทศไทย (มาตรา 50(3))	ภายใน 7 วัน (นับแต่วันจ่ายเงิน)	ภ.ง.ด.3
	(4) กรณีรัฐบาล องค์การของรัฐบาล หรือองค์การบริหารราชการส่วนท้อง ถิ่นจาก เงินได้ประเภทการให้เช่า ทรัพย์สิน วิชาชีพอิสระ การรับเหมา และการธุรกิจหรือการพาณิชย์ (มาตรา 50(4) (ร้อยละ 0.5))	ภายในวันที่ 7 ของ เดือนถัดไป	ภ.ง.ด.3
	(5) กรณีจ่ายเงินได้ให้แก่ผู้โอน อสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 50(5)	วันที่จดทะเบียน	ส.พ.ก.10
	(6) (6) กรณีจ่ายเงินได้ซึ่งต้องหัก ภาษีตามมาตรา 3 เศษ และค่าส่ง กรมสรรพากรที่ ท.ป.4/2528 ดังต่อ ไปนี้	ภายในวันที่ 7 ของ เดือนถัดไป	ภ.ง.ด.3
	(6.1) เงินได้จากการขายพืชผล การเกษตร (ยาง, มันสำปะหลัง, ปอ, ข้าวโพด, อ้อย, เมล็ดกาแฟ,	"	"

ประเภทภาษี	ลักษณะของภาษี	กำหนดเวลาเสียภาษี	แบบที่ใช้ยื่นเสียภาษี
	<p>ผลปาล์ม, น้ำมัน, และข้าว) ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตขายให้แก่ผู้รับซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ร้อยละ 0.75</p> <p>(6.2) เงินได้ค่าโฆษณาที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขายให้แก่ผู้รับซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ร้อยละ 2.0</p> <p>(6.3) เงินได้จากวิชาชีพอิสระที่บริษัทฯ จ่ายให้แก่ผู้รับซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ร้อยละ 2.0</p> <p>(6.4) เงินรางวัลในการประกวดการแข่งขันชิงโชค หรือการอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกันให้แก่ผู้รับซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ร้อยละ 5.0</p> <p>(6.5) เงินค่าแสดงที่จ่ายให้แก่นักแสดงละคร ภาพยนตร์ วิทยู หรือโทรทัศน์ นักร้องนักดนตรี นักกีฬาอาชีพ นักแสดงเพื่อความบันเทิงใด ๆ ร้อยละ 3.0</p> <p>ข. ภาษีประจำงวดหกเดือน (ครึ่งปี) กรณีมีเงินได้ประเภทการให้เช่าทรัพย์สิน วิชาชีพอิสระ การรับเหมาเงินได้จากธุรกิจหรือการพาณิชย์ ฯลฯ ตามมาตรา 56 ทวิ</p>	<p>ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป</p> <p>"</p> <p>ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป</p> <p>"</p> <p>ภายในเดือน ก.ค.-ก.ย.</p>	<p>ภ.ง.ด.3</p> <p>"</p> <p>ภ.ง.ด.3</p> <p>"</p> <p>ภ.ง.ด.94</p>

ประเภทภาษี	ลักษณะของภาษี	กำหนดเวลาเสียภาษี	แบบที่ใช้อยื่นเสียภาษี
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล	ค. ภาษีประจำปี (1) สำหรับกรณีมีเงินได้หลายประเภทหรือประเภทเดียวที่มีเงินได้จากการจ้างแรงงานหรือกองมรดกมีเงินได้	ภายในเดือน ม.ค.-มี.ค.	ภ.ง.ด.90
	(2) สำหรับกรณีมีเงินได้จากการจ้างแรงงาน (ประเภทเดียว)	"	ภ.ง.ด.91
	(3) สำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลเป็นผู้มีเงินได้ (ทุกประเภท)	"	ภ.ง.ด.92
	ก. ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (1) กรณีรัฐบาล องค์การของรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจ่ายเงินได้ทุกประเภท ตามมาตรา 69 ทวิ (ร้อยละ 1)	ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป	ภ.ง.ด.53
	(2) กรณีจ่ายเงินได้ให้แก่ผู้โอนอสังหาริมทรัพย์ที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามมาตรา 69 ตรี (ร้อยละ 1)	วันที่จดทะเบียน	ส.พ.ก.10
	(3) กรณี - จ่ายเงินได้บางประเภทให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ มิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย ตามมาตรา 70	ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป	ภ.ง.ด.54

ประเภทภาษี	ลักษณะของภาษี	กำหนดเวลาเสียภาษี	แบบที่ใช้ยื่นเสียภาษี
	<p>- จำหน่ายเงินกำไรหรือเงินที่กั้นไว้จากกำไรฯ ไปต่างประเทศ ตามมาตรา 70 ทวิ (ร้อยละ 20)</p> <p>(4) กรณีบริษัทฯ จ่ายเงินได้ให้แก่ผู้รับซึ่งเป็นบริษัทฯ ที่ต้องหักภาษี ตามมาตรา 3 เดรส และคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.4/2528 สำหรับเงินได้</p> <p>(4.1) เงินได้จากการขายพืชผลทางการเกษตร (ชนิดเดียวกับที่จ่ายให้แก่บุคคลธรรมดา) ที่บริษัทฯ ซึ่งเป็นผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตจ่ายให้แก่ผู้รับ ซึ่งเป็นบริษัทฯ ร้อยละ 0.75</p> <p>(4.2) เงินได้ค่าโฆษณา ร้อยละ 2.0</p> <p>(4.3) เงินได้จากวิชาชีพ อีสาระ เฉพาะผู้รับมีภูมิลำเนาหรืออยู่หรือประกอบกิจการในประเทศไทย ร้อยละ 2.0</p> <p>(4.4) เงินได้ประเภทดอกเบีย เงินฝาก ดอกเบียตัวเงิน ร้อยละ 1.0 สำหรับบริษัทฯ และร้อยละ 5.0 สำหรับมูลนิธิ สมาคม</p>	<p>ภายในวันที่ 7 (นับแต่วันจำหน่าย)</p> <p>ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป</p> <p>"</p> <p>ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป</p> <p>"</p> <p>"</p>	<p>ภ.ง.ด.54</p> <p>ภ.ง.ด.53</p> <p>"</p> <p>ภ.ง.ด.53</p> <p>"</p> <p>"</p>

ประเภทภาษี	ลักษณะของภาษี	กำหนดเวลา เสียภาษี	แบบที่ใช้ยื่น เสียภาษี
	<p>(4.5) เงินได้ในการประกวดแข่งขัน ชิงโชค ร้อยละ 5.0</p> <p>(4.6) เงินได้ที่ เป็นค่าจ้างทำของซึ่งผู้รับจ้าง เป็นบริษัทฯ ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศประกอบกิจการในประเทศไทยโดยมิได้มีสำนักงาน เป็นการถาวร ร้อยละ 5.0</p>	<p>ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป</p> <p>"</p>	<p>ภ.ง.ด.53</p> <p>"</p>
	<p>ข. ภาษีประจำงวดหกเดือน (ครึ่งปี) กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กระทำกิจการในประเทศไทย เสียภาษีจากประมวลการกำไรสุทธิตามมาตรา 67 ทวิ</p>	<p>ภายใน 2 เดือน (นับแต่วันครบกำหนดหกเดือน)</p>	<p>ภ.ง.ด.51</p>
	<p>ค. ภาษีประจำปี</p> <p>(1) กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กระทำการในประเทศไทย เสียภาษีจากกำไรสุทธิ ตามมาตรา 68</p>	<p>ภายใน 150 วัน (นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี)</p>	<p>ภ.ง.ด.50</p>
	<p>(2) กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศกระทำการขนส่งผ่านประเทศต่าง ๆ เสียภาษีจากค่าโดยสาร ค่าระวางหรือค่าธรรมเนียมฯ มาตรา</p>	<p>ภายใน 150 วัน (นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี)</p>	<p>ภ.ง.ด.52</p>

ประเภทภาษี	ลักษณะของภาษี	กำหนดเวลา เสียภาษี	แบบที่ใช้ยื่น เสียภาษี
3. ภาษีการค้า	<p>67 และมาตรา 68 (ร้อยละ 3)</p> <p>(3) กรณีมูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจการมีรายได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดอกเบี้ย เงินปันผล <p>(ร้อยละ 5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เงินได้พึงประเมินตาม <p>มาตรา 40(8) ร้อยละ 1</p>	<p>ภายใน 150 วัน (นับ แต่วันสุดท้ายของรอบ ระยะเวลาบัญชี)</p>	<p>ภ.ง.ด.55</p>
	<p>ก. ภาษีหัก ณ ที่จ่าย</p> <p>(1) กรณีรัฐบาล องค์การของรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจ่ายเงินค่าจ้างทำของให้แก่ผู้รับจ้างตามมาตรา 78 ปีฉรส (ร้อยละ 3.3)</p> <p>(2) กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล นิติบุคคลอื่น ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลจ่ายเงินค่าจ้างทำของให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ตามมาตรา 78 สศตรส (ร้อยละ 3.3)</p>	<p>ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป</p> <p>"</p>	<p>ภ.ค.44</p> <p>"</p>
	<p>(3) กรณีผู้ส่งสินค้าเป็นผู้ได้รับยกเว้นภาษีตามมาตรา 78 ทวิ หรือเป็นรัฐวิสาหกิจที่ได้รับยกเว้นภาษี</p>	<p>ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป</p>	<p>ภ.ค.44</p>

ประเภทภาษี	ลักษณะของภาษี	กำหนด เวลา เสียภาษี	แบบที่ใช้ยื่น เสียภาษี
	<p>การค้า จ่ายเงินชำระราคาสินค้า ให้แก่ผู้อยู่นอกราชอาณาจักรที่มีสาขา ในราชอาณาจักรตามมาตรา 78 จุดศ</p> <p>ข. ภาษีประจำเดือน</p> <p>(1) ภาษีการค้าประจำเดือน</p> <p>(2) ภาษีการค้าสำหรับการให้ เช่า เครื่อง เรือ และของใช้ที่ ประจำอยู่กับ โรง เรือ ที่ให้เช่า</p>	<p>ภายในวันที่ 15 ของ เดือนถัดไป</p> <p>ภายในวันที่ 15 มกราคม ของปีถัดไป</p>	<p>ภ.ค. 40</p> <p>ภ.ค. 40</p>

ตารางที่ 7

แบบแสดงรายการและกำหนด เวลายื่นรายการชำระภาษีอากร

ก. การเสียหรือนำส่งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

แบบแสดงรายการ	รายการ	กำหนดเวลายื่นรายการและชำระภาษี
ภ.ง.ด. 1	แบบยื่นรายการนำส่งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย สำหรับเงินได้ประเภทการจ้างแรงงาน หรือการรับทำงานให้ตามมาตรา 40(1) (2)	ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป
ภ.ง.ด. 2	แบบยื่นรายการนำส่งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย สำหรับเงินได้ประเภทค่าแห่งภูตวิมล ค่าสิทธิต่าง ๆ ดอกเบี้ย เงินปันผล ฯลฯ ตามมาตรา 40 (3) (4)	"
ภ.ง.ด. 3	แบบยื่นรายการนำส่งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย สำหรับเงินได้ประเภทการให้เข้าทรัพย์สินวิชาชีพอิสระ การรับเหมาและการธุรกิจหรือการพาณิชย์ตามมาตรา 40 (5) (6) (7) หรือ (8)	"
ภ.ง.ด.1 ก.	แบบยื่นรายการแสดงการหักภาษี ณ ที่จ่ายประจำปี สำหรับเงินได้ประเภทการจ้างแรงงานหรือการรับทำงานให้ตามมาตรา 40(1) (2) (สำหรับเอกชน)	ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไป
ภ.ง.ด.1 ก.	แบบยื่นรายการแสดงการหักภาษี ณ ที่จ่ายประจำปี สำหรับเงินได้ประเภทการจ้างแรงงานหรือการรับทำงานให้ตามมาตรา 40(1) (2) (สำหรับส่วนราชการ)	"
ภ.ง.ด.2 ก.	แบบยื่นรายการแสดงการหักภาษี ณ ที่จ่ายประจำปี สำหรับเงินได้ประเภทค่าแห่งภูตวิมล ค่าแห่งสิทธิต่างๆ	ภายในเดือนมกราคมของปีถัดไป

แบบแสดงรายการ	รายการ	กำหนดเวลายื่นรายการและชำระภาษี
ภ.ง.ด.๓ ก.	ดอกเบี้ย เงินปันผล ฯลฯ ตามมาตรา 40 (3) (4) แบบยื่นรายการแสดงการหักภาษี ณ ที่จ่ายประจำปี สำหรับเงินได้ประเภทค่าเช่า วิชาชีพอิสระ การรับเหมา และการธุรกิจหรือการพาณิชย์ตามมาตรา 40 (5) (6) (7) หรือ (8)	ภายในเดือนมกราคม ของปีถัดไป
ภ.ง.ด.๙๐	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี สำหรับผู้มีเงินได้ทั่วไปหรือกองมรดกตามมาตรา 40 (1)-(8)	ภายในวันที่ 31 มีนาคม ของปีถัดไป
ภ.ง.ด.๙1	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี สำหรับผู้มีเงินได้เฉพาะการจ้างแรงงานประเภทเดียว 40(1)	"
ภ.ง.ด.๙2	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี สำหรับผู้มีเงินได้ที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคล	"
ภ.ง.ด.๙3	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ก่อนถึงกำหนดเวลายื่นรายการตามมาตรา 52 ทวิ	วันยื่นแบบขอชำระภาษี
ภ.ง.ด.๙4	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี สำหรับผู้มีเงินได้ตามมาตรา 40(5) (6) (7) หรือ (8)	ภายในวันที่ 30 กันยายน ของทุกปี

ข. การเสียหรือนำส่งภาษีเงินได้นิติบุคคล

แบบแสดงรายการ	รายการ	กำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี
ภ.ง.ด.50	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามมาตรา 68 และมาตรา 69 (เก็บจากกำไรสุทธิ)	ภายใน 150 วันนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี
ภ.ง.ด.51	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามมาตรา 67 ทวิ (เก็บจากประมาณการกำไรสุทธิ)	ภายใน 2 เดือนนับแต่วันสุดท้ายของครึ่งรอบระยะเวลาบัญชี
ภ.ง.ด.52	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามมาตรา 69 (เก็บจากกิจการขนส่งของต่างประเทศที่ทำกิจการขนส่งผ่านประเทศต่าง ๆ)	ภายใน 150 วันนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี
ภ.ง.ด.53	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายตามประกาศอธิบดี (มาตรา 3 เทรส) และมาตรา 69 ทวิ (ร้อยละ 1)	ภายใน 7 วันนับแต่วันสิ้นเดือนจ่ายเงิน
ภ.ง.ด.54	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายและการจำหน่ายกำไรตามมาตรา 70 และมาตรา 70 ทวิ	ภายใน 7 วันนับแต่วันสิ้นเดือนที่จ่ายเงินหรือภายใน 7 วันนับแต่วันจำหน่ายเงินกำไร
ภ.ง.ด.55	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้มูลนิธหรือสมาคมตามมาตรา 68 และมาตรา 69	ภายใน 150 วันนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี

ค. การเสียหรือการนำส่งภาษีการค้า

แบบแสดงรายการ	รายการ	กำหนด เวลายุ่นแบบแสดง รายการและชำระภาษี
ภ.ค. 40	แบบแสดงรายการการค้า	ภายในวันที่ 15 ของเดือน ถัดไป
ภ.ค. 44	แบบแสดงรายการหักภาษีการค้า ณ ที่จ่าย	ภายในวันที่ 7 ของเดือน ถัดไป

2.4.2 กำหนดเวลาพิเศษ หมายถึง กำหนดเวลาซึ่งมิได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายโดยแน่นอน แต่เป็นกำหนด เวลาที่กฎหมายให้อำนาจแก่พนักงาน เจ้าหน้าที่ที่จะใช้อำนาจกำหนดเวลาชำระภาษีเป็นกรณี ๆ ไป หรือด้วยเหตุผลอื่น ๆ ได้แก่

ก. การประเมินก่อนกำหนด¹ ในกรณีที่ยังไม่ถึงกำหนด เวลาเสียภาษีแต่มีความจำเป็น เพื่อรักษาประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากร เจ้าหน้าที่ ประเมินมีอำนาจที่จะประเมิน เรียกเก็บภาษีอากรจากผู้ต้อง เสียภาษีก่อนถึงกำหนด เวลายื่นรายการได้ เมื่อได้ประเมินแล้ว เจ้าหน้าที่ประเมินจะแจ้งจำนวนภาษีซึ่งต้อง เสียไปยังผู้ต้อง เสียภาษี และให้ผู้ต้อง เสียภาษีชำระภาษีภายในกำหนด ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การ ประเมินก็ได้และถือว่าภาษีที่ประเมิน เรียกเก็บนี้ เป็น เครดิตของผู้ต้อง เสียภาษีในการคำนวณ ภาษี หากไม่ชำระยอมถือเป็นภาษีอากรค้างแม้ยังไม่ถึงกำหนดชำระตามกำหนด เวลาทั่วไป ก็ตาม

¹

การประเมินก่อนกำหนด บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ทวิ และมาตรา 60 ทวิ แห่ง ประมวลรัษฎากร

ข. การขยายหรือร่นกำหนดเวลา ประมวลรัษฎากรให้อำนาจอธิบดีหรือรัฐมนตรีขยายกำหนดเวลาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากรตามความจำเป็นแก่กรณี¹ หรืออาจกำหนดเวลาการยื่นแบบแสดงรายการการค้าเป็นอย่างอื่นก็ได้² ในกรณีที่มีการขยายหรือร่นกำหนดเวลา ย่อมเท่ากับมีการขยายหรือร่นกำหนดเวลาทั่วไปนั่นเอง

ค. การผ่อนชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็น 3 งวด³ ต้องชำระแต่ละงวดภายในกำหนดเวลาโดยไม่ต้องเสียเงินเพิ่ม หากไม่ชำระงวดใดงวดหนึ่ง ย่อมหมดสิทธิผ่อนชำระงวดต่อ ๆ ไป ภาษีงวดต่อ ๆ ไปทั้งหมดก็ถึงกำหนดชำระทันทีเมื่อผิดนัดชำระงวดใดงวดหนึ่ง

2.5 โครงสร้างการบริหารงานของกรมสรรพากรกับภาษีอากรค้าง

เนื่องจากกรมสรรพากรมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร และจัดเก็บภาษีอากรตามกฎหมายอื่นที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติตามมาติ กฏระเบียบ หรือข้อบังคับในเรื่องการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรที่อยู่ในความรับผิดชอบ ตลอดจนศึกษาค้นคว้า เพื่อเสนอความเห็นต่อกระทรวงการคลังและรัฐบาลในเรื่องการปรับปรุงการจัดเก็บภาษีอากรในความรับผิดชอบของกรมสรรพากร⁴

และเนื่องจากภาษีอากรฝ่ายสรรพากรเป็นรายได้หลักของรัฐบาลดังได้กล่าวมา

¹ มาตรา 3 อัญญัติ แห่งประมวลรัษฎากร

² มาตรา 85 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

³ มาตรา 64 แห่งประมวลรัษฎากร

⁴ กรมสรรพากร, บันทึกสรุปเรื่องการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี กรุงเทพฯ

แล้วในตอนต้น ดังนั้น โครงสร้างการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรที่ดีของกรมสรรพากร จึงมีความสำคัญ เพราะจะ เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วย เพิ่มทุนประสิทธิภาพการจัด เก็บภาษีอากรให้ดีขึ้นอย่าง ทัวถึงและ เป็นธรรม ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเพิ่มหรือลดปัญหาภาษีอากรต่างได้

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2525¹ ซึ่งมีผล เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2525 ได้แบ่งส่วนราชการ กรมสรรพากรออกเป็น 2 ส่วนคือ ราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค

2.5.1 ราชการบริหารส่วนกลาง มีงานหลักคือทำหน้าที่บริหารงานในฐานะ เป็นศูนย์บัญชาการบริหารภาษีอากรของทั่วประเทศ ส่วนงานรองคือ งานปฏิบัติการ มี เฉพาะประเภทที่มีความจำเป็นและมีการรวมศูนย์ปฏิบัติการไว้ในฐานะที่ไม่ปะปนกับงาน บริหารส่วนอื่นของกรม ทั้งนี้เพื่อให้กรมสามารถทำงานวางแผน ให้คำแนะนำและควบคุมการประเมินผลได้อย่างแท้จริง ราชการบริหารส่วนกลางไม่มีหน้าที่ในการดำเนินการ เร่งรัดจัด เก็บภาษีอากรค้างและแบ่งออกได้ดังนี้

ก. สำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ 1-8 เป็นหน่วยงานขึ้นโดย ตรงต่ออธิบดีกรมสรรพากร มีหน้าที่และความรับผิดชอบในงานปฏิบัติการเกี่ยวกับการ บริหารงานจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร และตามกฎหมายอื่นที่กระทรวงการ คลังมอบหมายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียน การค้า การสำรวจและการกำหนดรายรับขั้นต่ำ การดำเนินการเกี่ยวกับภาษีการค้า ภาษี การให้ความช่วยเหลือและบริการแก่ผู้เสียภาษี การตรวจสอบไตสวนการหลีกเลี่ยงภาษี อากรทุกประเภทและการประเมิน เรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

¹ "พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2525" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 99 ตอนที่ 61 ลงวันที่ 29 เมษายน 2525 มีผล บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน 2525.

ข. สำนักงานสรรพากรเขต 1-9 เป็นหน่วยงานขึ้นโดยตรงต่ออธิบดีกรมสรรพากร มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุม แรงรัศและตรวจตราการปฏิบัติงานการให้คำแนะนำปรึกษาหรือแก่หน่วยงานสรรพากร ในท้องที่ที่รับผิดชอบของเขตให้ เป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบแบบแผน ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบได้สวนภาษีอากรและประเมิน เรียก เก็บภาษีอากรเพิ่มเติมในท้องที่ที่รับผิดชอบของเขต รวมทั้งพิจารณาอุทธรณ์การประเมินภาษีในท้องที่ที่รับผิดชอบ

ค. กองต่าง ๆ รวม 16 กอง ซึ่งเป็นการรวมงานประเภทเดียวกันไม่ว่าจะเป็นงานสำหรับภาษีใดไว้ในกองเดียวกัน ทำให้สอดคล้องกับหน้าที่งานด้านต่าง ๆ ที่กระจายออกไปสู่สำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ และเพื่อให้กรมสรรพากรสามารถบริหารงานภาษีอากรในหน้าที่หลักสามด้านคือการกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษีอากร การตรวจสอบภาษีอากรและการ แรงรัศภาษีอากรค้าง ซึ่งหน่วยงานสรรพากรทั่วราชอาณาจักรรับผิดชอบอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกองในลักษณะนี้เป็นการสร้างความพร้อมทางด้านองค์กรในการที่จะรับงานจัดเก็บภาษีประเภทใหม่ ๆ โดยไม่ต้องตั้งกองตามประเภทภาษีขึ้นมาอีกด้วย

กองต่าง ๆ รวม 16 กอง ดังกล่าวนี้อาจแยกลักษณะงานออกได้เป็น 4 สายงาน คือ

(1) สายกรรมวิธีและปฏิบัติงานมี 4 กองคือ

(ก) กองปฏิบัติการกลาง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเก็บรักษาแบบแสดงรายการภาษีและการออกไปผ่านภาษีในเขตกรุงเทพมหานคร การดำเนินการเกี่ยวกับภาษีการค้านำเข้าและส่งออกและภาษีการเดินทาง รวมทั้งงานปฏิบัติการวิธีแบบแสดงรายการภาษีอื่นในเขตกรุงเทพมหานครที่จำเป็นต้องรวมไว้ในที่เดียวกัน

(ข) กองภาษีหัก ณ ที่จ่ายและคืนภาษี มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการหักภาษี ณ ที่จ่ายของภาษีทุกประเภท และเกี่ยวกับการคืนภาษีที่ได้หักไว้เกินหรือชำระไว้เกินในเขตกรุงเทพมหานคร

(ค) กองกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษี มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับกรรมวิธีแบบแสดงรายการภาษีสำหรับกรุงเทพมหานครและการประมวลสถิติข้อมูลสำหรับการบริหารงานและปฏิบัติงานจัดเก็บภาษีอากรในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

(ง) กองบริหารงานกรมวิธีแบบแสดงรายการภาษี มีหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการวางแผนงานและระบบงาน กำหนดแนวปฏิบัติการ วิเคราะห์และประเมินผล ให้คำแนะนำสอดคล้องดูแลและ ควบคุมการบริหารงานและปฏิบัติงานกรมวิธีแบบแสดงรายการภาษีตามขั้นตอนตั้งแต่การให้เลขประจำตัวผู้เสียภาษี การส่งหรือรับแบบแสดงรายการภาษี การวิเคราะห์แบบแสดงรายการเบื้องต้น การรับชำระเงินภาษีอากร การหักภาษี ณ ที่จ่าย การคืนภาษีอากร การออกไปผ่านภาษีอากร การจัดเตรียมและบันทึกข้อมูล เพื่อการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการจัดเก็บรักษาและการให้บริการ เกี่ยวกับแบบแสดงรายการภาษีโดยมีขอบ เขตรับผิดชอบบริหารงานดังกล่าวทั่วราชอาณาจักร

(2) สายปราบปรามมี 4 กองคือ

(ก) กองสืบสวนและประมวลหลักฐาน มีหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการสืบสวนและประมวลหลักฐานข้อมูล เกี่ยวกับผู้เสียภาษีอากร เพื่อส่งให้กองตรวจภาษีอากร และหน่วยงานตรวจสอบอื่น ๆ ของกรมสรรพากรนำไปใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบและ ดำเนินคดี

(ข) กองตรวจภาษีอากร มีหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีอากรรายที่กรมสรรพากรกำหนดว่าเป็นรายใหญ่ มีความสลับซับซ้อน มีปัญหา และมีความสำคัญระดับชาติ

(ค) กองบริหารงานตรวจภาษีอากร มีหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการวางแผนงานและระบบงาน การกำหนดแนวปฏิบัติการ การวิเคราะห์และประเมินผล ให้คำแนะนำสอดคล้องดูแลและควบคุมการบริหารงานและปฏิบัติงานตรวจภาษีอากร สรรวจผู้ที่ไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี แสวงหาผู้เสียภาษีรายใหม่ จัดทะเบียนการค้า กำหนดรายรับขั้นต่ำ การสืบสวน และประมวลหลักฐานและให้บริการผู้เสียภาษีอากรโดยมีขอบเขตการบริหารงานดังกล่าวทั่วราชอาณาจักร

(ง) กองบริหารงานเร่งรัดภาษีอากรค้าง มีหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการวางแผนงานและระบบงาน การกำหนดแนวปฏิบัติการ การวิเคราะห์ประเมินผล ให้คำแนะนำสอดคล้องดูแลและควบคุมการบริหารงานและปฏิบัติงานเร่งรัดภาษีอากรค้างของกรมสรรพากรทั่วราชอาณาจักร

(3) สายกฎหมาย มี 3 กองคือ

(ก) กองกฎหมายและระเบียบ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการร่างแก้ไขเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมายการพิจารณาตีความ วินิจฉัยปัญหา ชี้แจงและตอบข้อหารือเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีทุกประเภท อากรแสตมป์ อากรทรสพ อากรรังนก ภาษีของท้องถิ่น ภาษีเงินได้ปิโตรเลียมและอนุสัญญาว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้อนระหว่างประเทศ

(ข) กองอุทธรณ์ภาษีอากร มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์ภาษีอากรในเขตกรุงเทพมหานครและของจังหวัดต่าง ๆ เฉพาะที่ขออุทธรณ์เป็นเงินภาษีเกินกว่า 400,000 บาทขึ้นไป รวมทั้งการพิจารณาคำร้องขอลดหรืองดเบี้ยปรับและเงินเพิ่มที่หน่วยงานสรรพากรทั่วราชอาณาจักร เสนอกรมสรรพากรพิจารณาตลอดจนกำหนดแนวทางการให้คำแนะนํา ชี้แจง ปรีกษาหารือเกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์ภาษีอากร และการพิจารณาลดหรืองด เบี้ยปรับหรือ เงินเพิ่มให้หน่วยงานของสรรพากรทั่วราชอาณาจักร ปฏิบัติและควบคุมให้มีการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด

(ค) กองคดีภาษีอากร มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินคดีภาษีอากรในเขตกรุงเทพมหานคร การควบคุมและการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะหรือคำปรึกษา ที่เกี่ยวกับคดีและการดำเนินคดีภาษีอากรแก่หน่วยงานสรรพากรทั่วราชอาณาจักร

(4) สายนโยบายและบริหารมี 5 กองคือ

(ก) สำนักงานเลขานุการกรม มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์งานประสานงานทั้งในและนอกส่วนราชการ งานสวัสดิการ งานถ่ายเอกสาร อัดสำเนา งานพิมพ์ด้วยเครื่องออฟเซต ของกรมสรรพากรและงานธุรการทั่วไปของกรมสรรพากร ซึ่งมีได้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานสรรพากรอื่น

(ข) กองนโยบายและแผน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานของกรมสรรพากร ในด้านนโยบายภาษีสรรพากรและภาษีสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การวางแผนและจัดทำประมาณการรายได้จากภาษีอากร การปรับปรุงระบบและระเบียบในการปฏิบัติงานการควบคุมและประเมินผลการปฏิบัติงานของกรมสรรพากร การจัดทำเอกสาร

เผยแพร่เกี่ยวกับการเสียหายอากรและการจัดทำแบบแสดงรายการภาษีและแบบพิมพ์

(ค) กองการเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของกรมสรรพากรและการพัฒนาสมรรถภาพเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมสรรพากร

(ง) กองคลัง มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณรายจ่าย ควบคุมดูแลการเบิกจ่ายเงิน รับ-ส่ง เงินรายได้ภาษีอากร จัดทำบัญชีรายงานฐานะการเงิน

(จ) กองอากรและกองพัสดุ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุครุภัณฑ์ของกรมสรรพากร การจัดทำควบคุม ซ่อมแซมและบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ทำการและยานพาหนะ การจัดซื้อ สิ่งพิมพ์แสตมป์ อากร การส่งพิมพ์ ตั๋วมหรสพ รวมทั้งการเก็บรักษาและการควบคุมการเบิกจ่ายแสตมป์ อากรและรวมทั้งตั๋วมหรสพ

นอกจากนี้ ยังมีคณะผู้ตรวจราชการกรมสรรพากร ขึ้นโดยตรงต่ออธิบดีกรมสรรพากร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจราชการ ปฏิบัติราชการของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมสรรพากรทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งการสอดส่องดูแลการประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมสรรพากร

2.5.2 ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการเร่งรัดจัดเก็บแบ่งออก เป็นสำนักงานสรรพากรจังหวัดและสำนักงานสรรพากรอำเภอ ดังนี้

ก. สำนักงานสรรพากรกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากร ควบคุมเร่งรัดและตรวจตราการปฏิบัติงานดำเนินการเร่งรัดหนี้ภาษีอากรค้างภายใน เขตกรุงเทพมหานคร ให้คำแนะนำปรึกษาหารือแก่หน่วยงานสรรพากรในท้องที่จังหวัดให้เป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบแบบแผนและกฎหมาย รวมทั้งการพิจารณาคำร้องที่เกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีอากรทำการสอบสวนข้อเท็จจริงรายงานกรมสรรพากร

ข. สำนักงานสรรพากรเขต 24 เขต มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากรและเงินผลประโยชน์อื่น ๆ ของรัฐ การปฏิบัติการทางบัญชีของทางราชการนำเงินส่งคลัง การจ่ายเงินถอนคืน การดำเนินการเกี่ยวกับการเร่งรัด

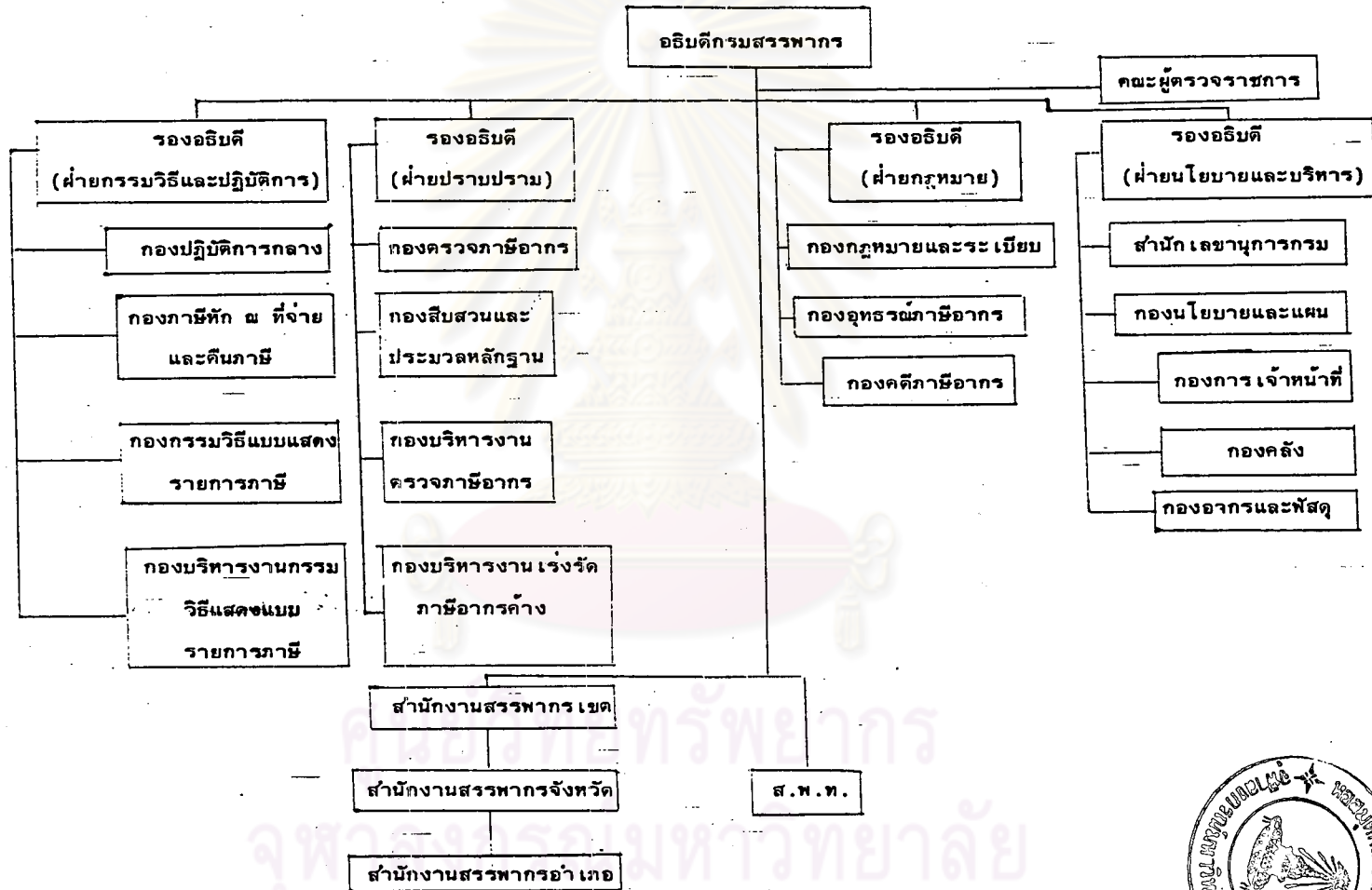
ภาษีอากรค้าง การเบิกจ่ายพัสดุครุภัณฑ์ อาคารแสดมภ์ ใบเสร็จ แบบพิมพ์ ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน การพิจารณาและดำเนินการเกี่ยวกับภาษีการค้าเหมา การจำหน่ายแสดมภ์อากร

ค. สำนักงานสรรพากรจังหวัด 72 จังหวัด มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากร ควบคุมเร่งรัด และตรวจตราการปฏิบัติงานให้คำแนะนำปรึกษาหารือแก่หน่วยงานสรรพากรในท้องที่จังหวัดให้เป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบแบบแผนและกฎหมาย รวมทั้งดำเนินการตรวจสอบได้ส่วนและประเมิน เรียกเก็บภาษีอากรเพิ่มเติม (ยกเว้นสรรพากรกรุงเทพมหานคร) ในเขตท้องที่จังหวัดด้วย

ง. สำนักงานสรรพากรอำเภอและกิ่งอำเภอ (704 แห่ง) มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากรและเงินผลประโยชน์อื่น ๆ ของรัฐ การปฏิบัติ การทางบัญชีตามระเบียบบัญชีของทางราชการ การนำเงินส่งคลัง การจ่ายเงินภาษีอากรคืน การดำเนินการเกี่ยวกับการเร่งรัดภาษีอากรค้าง สำรวจแหล่งธุรกิจการค้า การเบิกจ่ายพัสดุครุภัณฑ์ อาคาร - แสดมภ์ ใบเสร็จ แบบพิมพ์ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน การพิจารณาและดำเนินการเกี่ยวกับภาษีการค้าเหมา การกำหนดรายรับขั้นต่ำของผู้ประกอบการค้า การควบคุมอากรมหรสพ การจำหน่ายแสดมภ์ อากรตัวมหรสพ และแบบพิมพ์

จากโครงสร้างและการบริหารงานของกรมสรรพากรที่กล่าวมาแล้วทั้งสิ้นนั้น อาจสรุปแสดงโครงสร้างและการบริหารงานของกรมสรรพากรได้ตามแผนภูมิการแบ่งส่วนราชการ ในภาพที่ 1 แต่เนื่องจากมีคำสั่งกรมสรรพากรที่ 16/2529 เรื่องมอบและกำหนดอำนาจหน้าที่ให้รองอธิบดีปฏิบัติราชการแทนอธิบดี ลงวันที่ 21 มกราคม 2529 ออกมาบังคับใช้ ดังนั้นโครงสร้างและการบริหารงานของกรมสรรพากรในปัจจุบัน จึงเป็นไปตามแผนภูมิการแบ่งส่วนราชการ ในภาพที่ 2

แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของกรมสรรพากร

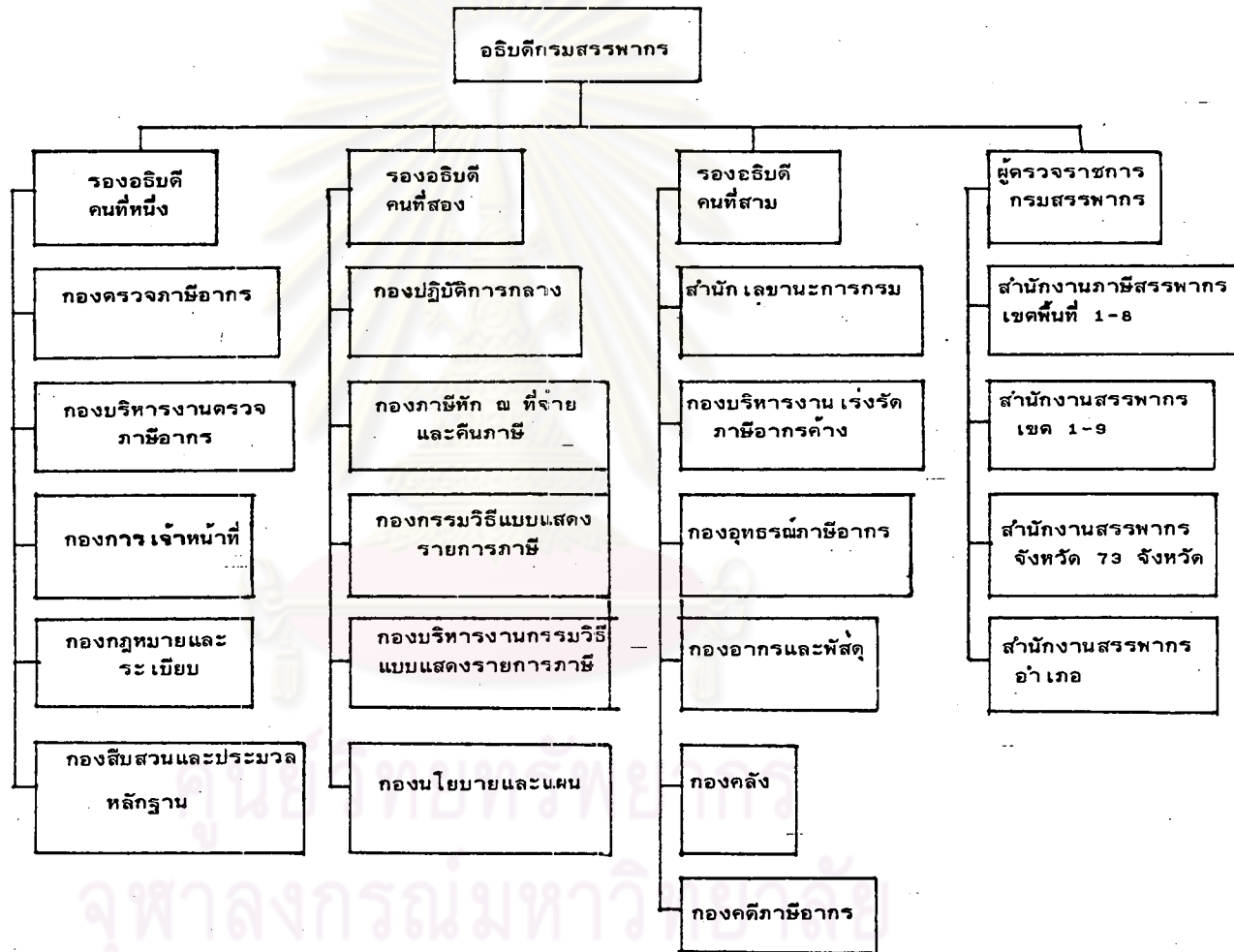

ที่มา : หนังสือการแบ่งส่วนราชการ กรมสรรพากร พ.ศ. 2525.

ภาพที่ 2

แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากรปัจจุบัน

ที่มา : กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง มกราคม 2529.